
LIBRARIÆ UNIVERS IAGELL CRACOVI

Nobilis et insignis viri, ac excellentissimi artium ac medicine doctoris. domini Adami Poloni Dyalogus de q̃tuor statuũ. ob assequē dam immortalitatem contē tione.

Mathias Drevitius Episcopus Premislensis, ac regni Polonie Vicecancellarius. eximio ac eruditissimo viro domino Ade de Bochen. medicine pfessori regio phisico. Salutem D.

Libellum Dyalogon Apologice concertantem. a te cōtextum reuidendum atq; recēsendum a me. censurę meę plurimū tribuens. ad me misisti. in quo edendo vsus es singulari ingenij quadam noua. et inusitata adinuentione. quę etiam facile meum iudicium: quod in me mediocre esse perspicio. antecellit. ita vt oratorem eloquij suauitate attingas. et philosophū subtilitate arguta assecutus sis. Editione eius dyalogi procul dubio magnā gloriam tibi vēdicabis. Quippe adeo naturaliter. et pprie cuilibet eorum statui suam cōditionem accōmodas. vt facile ad veram, ac dignam omnium laudem. tuū cōceptū dedicas. sed quo maxime vti iā prudē maxime in altissimis reb⁹ disputatoribus expedit⁹ atq; ingenio acerrimus copert⁹ existas. Latiaq; laude aprobatus. vt sepius herbam ex simili palestra meruerī. quod huic dyalogo epēdo tanq; excitatiunculis extemporantijs sensu apropriato satisfecisti. Tibi igitur. ob hanc feturā tuo ingenio excubatam. et eleganter ordinatam gratulor. mihi vero gaudeo nam eadem tibi summ⁹ decori erit. et susurrones nōnunq; obtrectantes Inuidia quod nihil tale sciunt rumpet. Mihi vo. aliquid laudis auspicabitur iudicio cēsurę meę cōmissa Siquid itaq; nā in me ingenij atq; doctrinę insiuit. Si quid experientia rerum iudicij tribuit. Si quid pręterea ab industria cōmodi nact⁹ sum hoc feram(citra omnem adulationem)de tua hac fetura iudicium. quod tua ingens. et dudum laudata litteratura promeruit. Ut omni rubore deposito alacer dyalogi libellum in lucem emittas. Eumq; si lubet. sacrę Regię Maiestati: q̄ in oēs status aciem mirandam in cōferēdo pręferre cōsueuit. dedices et deuoueasq;. habiturus nō solū Męcenatem. sed etiā aduersus inuidos patronū sed ne distuleris. ne cupide a te libellū expectātes tuam negligentiam accusent. Vale ex Trochi. Terciodecimo Kalendas Octobrij. M. D. vij. Anno salutis.

Disce quid sit vincere Christum diligere

4

Kto bij to chciał obaczić Mije [illegible]
est na swijeciije żijc

[illegible]im et proximum tuum

5

Dyalogus Adami

Poloni artiū. et medicine docto-
ris Serenissimi dñi Sigismūdi
Regispolonie medici. de quatuor
statibus imortalitatē assequi con
tendentibus. ad Serenissimū ac
illustrissimū principem. dominū
Sigismundum. regem Polonie
Magnum ducem Lithuanie
Feliciter incipit.

T si quidē Serenissime Rex
plerics mortaliū viuacissima
ingenia natura ingeniscente
possideant. sed illa abdito ser-
uari solita ꝗetis scrinio. torpet
æternum squalore munus hoc
diuinū vitiliginecꝫ marcescit
suppressum. quādo ꝗs gym-
nastico non repastinauerit vsu. Nam excitatiora
vegetioracꝫ familiari litteraꝝ cōsuetudine semp
et continuo redduntur. Ita quocꝫ meum tametsi
algidum exiguecꝫ ex genitura sortis: cępi tamē ex
citationib⁹ prǽexercitare studijs. vt sic flāmineis
fauillis, nouos in stupido suscitem ignes. et tācꝫ

Vbogiej wdowije vczijniſz to czso
sije mnije wazijſz wijſtrogiſz [illegible]

ex duro silice, ludus is litterarum scintillas emi-
cantes excutiat. commuteretqꝫ naturā in eo gelidā
vt niueus hic algor, ignem sapiat litterarū. et nūc
primicias cum eo indigesto animat⁹. musis sacri-
ficare cepi. Cepi quidem onus meum (vt teritur)
longe excedens potentiam. quum sciam me inter
dyalogos interloquētes. diminutiorē obtinuisse
sortem tamen quandoqꝫ inter olores modulātes
anserem obstrepere licet. Non deerunt certum ē.
meis elucubrationibus censores consumatissimi
quorū ego iudicio ingenuo. has meas lubens su-
bició castigationi ineptias. Dummodo animo e-
mendandi grato in me fecerint. vbi sinistro nil ef-
ficiāt. Contineant illi se ab onere cēsorio, maneāt
meę quęso vigilię saluę. Si male vel bene per me
conditę, semper mihi immortalitatē relicturę. Ut
ꝑterea tutiores sint, premonitus pensitāti mihi.
cui patrono litterarum studijs ꝑcipuo amatori et
sapientię cultori. Hunc meum ad lucernas euigi-
latum dyalogum ꝯmittere debeam. Huc illucqꝫ
queritanti. tua Serenissime Rex virtute ꝑspecta
et singulari in bonas affectu artes. quas eo has
quoqꝫ summo nixu colis. et illarū cultores in ma-
gno apud te reponis precio. Excepta igitur tua se
renissima dominatione. inueni neminem. qui cum
meliori gratia exciperet. Et si quid nō cōsumato
meo ingenio editum foret. defectus facilius casti
garet. et cum intimiore affectu (optimi more iudi-
cis) religeret, liberiusqꝫ in minacem turbam cen-

sorum fungi apologia posset. Patrocinaberis ꝑ-
fecto tuę litterarum geniturę. quę quamuis per me
(curia tua splendidissima comitante) veluti noua
proles in lucem prodita sit. sub te mecęnate, si mō
parum diserto maroni mecęnatem offerre te velis
Nam ijs muniera talia comendari solita. qui ea li-
berali acceptent animo mecęnatis. et ingenij sub-
limitate vigeant. et litterarum doctarū obserua-
tores visi digni sint. passimqꝫ reputētur. qualem
scio Serenissimam. V. T. quę ob virtutes nō po
pulares. vltra fastigiū omniū principū. apud oēs
ꝑlocata sit. et quę toto sub cęlo te magnifaciunt.
et euebunt. nō moriturumqꝫ nomē tibi Illustris-
sime princeps pariūt. quas ita familiares singuli
cernunt. vt eas a lactante pectore exuctas credāt.
videanturqꝫ iam tibi in famulatu esse. magno ex-
emplo. quando hoc publicum est. vt versari te in
viuarijs eruditissimoꝝ semp representent. quibus
magno desiderio cōuiuis. et eorū interlocutorijs
sermonibus oblectatis. Et ego quamuis ad partem
minutior inter litteratiores sim. sedulius tamen
prandia conuiuia tuo colloquio eruditiore peregi
simul cibis. et doctis litteris refectus. totiensqꝫ
docto tuo vexatus affatu, vt mea philosophico
capta mens sit furore. dyalogice cōdendę seriei.
libellum hūc impressit elaborare animo studioso
et meam certe paci indulgentē musam et somni-
feram certare cum litteris excitauit. quę iāpridē
medicinę questuosę horas omnes impenderat.

succissiuas tm̄ huic dyalogo accõmodando. qui
potius tuus sit. ꝙ meus. meis siquidem vigilijs
elucubratus. sed tu iter. et modum ingenio dispu
tationibus eruditis indicasti. Hoc proinde Se-
renissime Rex a me ministro tuo exiguum recẽtis
munus ingenij. gratus libensqꝫ excipias. Quod
natura studium concessere. quoniam opes rotatę
nõ possideo fortune. Locupletiores te gemmis.
auroqꝫ decoratis honorent muneribus. Ego re
uera. si vellem. domi angusta inopia negat. sed si
vis. redde me ditiorem gratia tua mecęnas libe-
rali. Cui me plurimum commendo. Vale
christianissime Rex. xxij. Augusti. Anno. M.
D. viij. ix. Kal. Septẽbris.

Argumentum seriem indicans Dyalogi

Quid velit hic sermo interlocutorius.
succincte reserando indicis particulas
facile lucida apertaqꝫ erũt singula. hec
series dyalogici colloquij est. opidoqꝫ
ad eruditionem recentiũ inuenta ingenio. efficta ꝑ
sonarum introductio. Philosophi primum qua-
tuor proponentis vite normas. que mortales in
promptu immortales reddere possunt. has deno
minando. et ortum cuiusqꝫ recensendo philoso-
phicis. et theologicis citatis considerationibus.
Succedit ordine Minerua. sapientie dea. a supe-
ris egrediens. demirando mortalium cõtempla-
tionem aucupandę immortalitatis. et ipsis gra-
tulando. Hortatur et promittit coronam auream
manu delatam. et malum aureum certantibus de
immortalitate. Victorem pro palma triumphi de
corat. Colloquitur mox coniugalis. et sacer ordi-
nes. certando qui melius ex se immortalitatem e-
derit. Celebs de hinc cum religioso disceptantes
apologias non minutiores. pro suo quisqꝫ statu
afferens. quibus Maritalis et sacerdotalis collo
quio se litiganti cõiungunt. Tandem a dijs supe-
ris nunccius cum munere sententię mittit Mer-
curius. Affatur mortales et mineruã. decretoqꝫ
principatum ad iudicat deoꝝ. inter quatuor stat⁹
vni potioris iuris immortalitatis aucupatę. Im-
ponit victori minerua capiti coronam. et malum
aureum manibus iungit tractandum et ferẽdum
Componitqꝫ Mercurius litem.

Philosophus quatuor proponit Status mundi immortalitatis aucupande.

Nil in hac vitã prestantius. nil cõsumma-
tius. et ad ꝑfectionẽ magis vtile. ꝙ vt
quisqꝫ intelligat. quis status potissime
dirigẽdę vitę valeat. et q̊ animo cuius-
qꝫ quadã propensione grat⁹ sit. in quo et immor-
talem illã possit olympiam facilius adire vitam
ex qua omnis nostraꝝ rerum ꝑfectio dependet. &

extremus beatissimus consistit finis. Ille quęrē-
dus comitandusqꝫ est, quando nemo mente sta-
bilis, nemo tranquillus, nisi statu stabilitꝰ. semp
enim vasto remigat in ęquore, qui huius vitę cō-
ditionem accōmodatā sibi non delegit, et tanqꝫ
normā nō obseruat, querendus obinde ille est, q̃
et placeat, et ad quem animus deflagret. nam nil
fit inuito, et repugnante animo. Et si rogas q̃ sint
ordines regulati humanę vitę: quatuor succurrit
mihi depromere. Liber primū coiugalem. in quo
vis quędam diuina, duos animos comunicabili-
tate vnum reddit. vt quoqꝫ corpora duo vnus a-
nimus in eodem thoro mirabili opificis gratia in
illis apricis paradysi campis cōiunctꝰ sit. ⁊ nullo
nisi mortis diuortio illa cōmunis animorum con
iunctio legittime seperari potest. Sacer scōm ob
tineat. qui nouissimo mortis testamento nostri o-
pificis et rēdemptoris. sacro cōsumēte agno. quo
parasceuę celebrabatur. mira discipuloꝝ adhor-
tatione inuentus: ⁊ ipse saluator noster ꝑmꝰ tūc
exemplo sacri hominis formā accepit. Apostoli-
ceqꝫ familiaritati. vt cōferant posteris. contulit.
Tercium quem celibem appellamus. sanctorum
patrum diuina quadam afflati gratia. ingenio et
volūtate vsurpatum esse. scōm etiam animorum
decreta. quisqꝫ in eo degit probe. vt q̃dā innuptā
virginitatis vitam obseruantes. quidam viduo
luctu viuunt. quidam in eo solitudines petunt. et
cōtemplantur. qualem Diogenis vitā fuisse an-

nales mōstrant. Quartus monastica refertus cō
templatiua vita. q̃ religiosus vocari solitꝰ ē. eū
statum diuinum mortalium inuenit ingenium. et
quibusdam legibus iureiurando obstrictum ⁊ il-
liberā. soli cęlesti cōtemplationi vt adhęreat de-
putatū. Uni hęc cōditio magis qꝫ pluribꝰ vtilis
Sed quisqꝫ in suo genere vitę probe degere pōt.
si vtiqꝫ virtutum attinentia obseruauerit.

Minerua egreditur coronam au ream. ⁊ malum de immortalitate certantibus deferens. victorem honoratura. gratulādo. et demi- rando mortalibus

Eqꝫ hic terrena negocia di-
sparia cęlestibus essent. cum
vtrūqꝫ hoc. Et si mortale sit
humanum cōprehendit inge
nium. tum q̃ sensus sunt. tū
quę accedunt. ad monarchie
celestis arcana. vires ⁊ ope-
ram homines impendunt. et
iam magna ex parte metiūtur. res etiam diuinas
abditiores. Si vobis o terreni. mortalis nō esset
cōiuncta vita Dẏs cęli ꝓpe pares fuissetis. ita qꝫ
deoꝝ iam demollitis pectora. vestra magna stu-
diorum impensa. ob inquirenda huius vitę ad ꝑ-
niciem procliuis. ęuiternitatis accōmadatiora do

cumenta. quibus apte legittimeqꝫ ęulternum cęli tabernaculum inhabitare possitis. Euocatis etiā immortales deos. vt vobis gratulent. et vt vos demirentur. Hic ego familiaris vobis Minerua adsum. quam passim semper in litterarū vestraꝝ ludis. tanqꝫ cōmunem tutelarem deā imploratis refertisqꝫ diuinę sapientie genitricem. vos cōtem plantes cerno. ⁊ quatuor potissime status caduci huius seculi propositos accipio. quibꝰ perfectissimam deorum cōuiuam cęli familiaritatem adire conamini. Apte volo intelligam. qui magis dijs ꝓ munere gratus. Docete queso. hic coronam. et malū ꝓ triumpho magnę victorię. A me sibi oblatum. et dedicatum perpetuo habebit. Iā rogo vt quisqꝫ suum cōprobet. nō vulgaribus causis deliberatum statum. Et te primum. qui cōnubio viuis stabili. rogito

Coniugalis Status

Quea. primum recte prefers. ꝗ primus a summo opifice creatꝰ magna gratia vt inde mundus successione. perpetuā haberet essentiam. Dulce stabiliuit cōnubium. quando hominem ꝓduxit. mox ei familiarem cōiunxit sodalē. et duos animos. in duobꝰ corporibus vnum reddidit. signo perpetuę amicicię. et ꝓpagationis educēde imortalis. ⁊ vberrime. Ad cultum sempiternum magni Iouis nō diminuitum vnqꝫ.

Sacerdotalis Status

Quid hic de origine loquitur coniugalis. tāqꝫ ignotus deę foret. quē omnibꝰ anꝑ posuit qui tamen vix ad secundū accedit Sacer. nō ignobilis origine ē. et ex solo dei immortalis officio appellatꝰ. quo nō in ħ mortali tm̄ seculo. Sed ꝑinde in regno olympio plasmator noster functꝰ. magniqꝫ sacerdotis nomine sibi ꝓpriū ē. nec vnqꝫ ꝯiugale tributū deo officiū.

Coniugalis Status

Ecce q̄d audio ab homine sapiente. statum hic suum tribuit deo. et clam dei formam. ⁊ officiū representare putat.

Sacer: Sta.

Ut audisti aprobo. nō animi sentētia. ħ sacroꝝ testimonio monumētoꝝ. Nec demirere vir bone et tu teipm̄ nō negligi. de origine laudare. si sapis

Coniugalis Status

Sꝫ modestiꝰ te. nimis em̄ licēciose plura tibi vendicas.

Sacer: Sta.

A te hercle didici. tuis vijs reddo vices et qd̄ de propagatione perpetuāte geniturarum refers. mortalis est. et calamitosa. et laboribꝰ obstricta perpetuis. inediosa sunt proles et statꝰ maritalis

Coniugalis Status

Quasi ipse nō noris, vnde ortum habeas

Sacer: Sta.

Satis satte intelligo, si me hominem scio, scio me ex homine mortali editum, moriturum. Sed caracterem sacerdotij sacri. quo sum obsignatus, perpetuum et immortalem habeo.

Coniugalis status.

Quid imortalitatis queso, si mortalis es post te relinquis: simul cum sono cāpane peris, ⁊ tibi signum pressum vitati sacerdotij cōmoritur

Sacer: sta.

Probe dixti. vt sapientis est, non bene hercle arcana sacerdotij reuidisti

Coniugalis status.

Dico te emulando, vt refers, nam nil preter vires tue Apologie pegrini dico., ad amussim tuis fundamentis respondeo. si nosti

Sacer: status:

Sed quod de imortalitate aucupanda rogas nos em̄ post mortem, nō aucupamus in hac vita immortalitatis nomen, qn̄ hoc facinus vanum ē, et fastu plenum. Sit solis hec cura hominibus e quorei animi inuigilandi, qui non nisi grandia in vita et post se affectent.

Coniugalis status.

Quasi solis presbyteris sanctimonia sit vite. Qui post se nō vigilent. quum tn̄ is morbus omnib⁹ cōmunis est ɔditio nibus. Sȝ bene edepol sancti se ɔtinēt si vtiqȝ oēs sancti sacerdotes essent ex cōmuni nominis appellatione, sancti dici deberēt

Sacer: Status.

Sanctos et viros bonos eos crede, qui sacra cōferunt, ipsi merito ea prius obtineant

Coniugalis Sta.

Nimium gloriose dicis. nō religionis est

Sacer: Sta.

Nimium tu me prouocas

Coniugalis sta.

Mouēt te impetus animi. o qȝ facile. quando nō suadet religio. Religionis cōsilium ē, reddere bonum p malo.

Sacer: Sta.

Religio hec est familiaris omnib⁹, que te etiā temerarium nō mouet

Coniugalis Status

Jam hac vlcione iterū religionem videris violare, vrseam geris naturā, repēdis ictus vlcētib⁹ palmis, ita oblit⁹ tui. vt nec q̊dpiā de immortalitate.

Sacer: sta.

Rogas de imortalitate vt referā sacri sacerdotij

Coniugalis Sta:

Perge vt lubet.

Sacer: Sta.

Desine ab iniurijs. Dij me ita iuuent, sine ani
molestia dicam

Coniugalis Sta.

Facile hercle propensi ad iram, iniurias sibi, ꝛ
cōuicia putant. sed refer iam. auscultabo

Sacer: sta.

Auscultes et diligenter, arcanis te sacris refi-
ciam, quę tibi ignota erant, ab huius sęculi actio-
nes vanas, et sensibiles, atris obducti nubibꝰ, q̄
totam mentem humanam fere mancipatunt, Cui
intenti adeo quasi nil vltra tales hic cōtemplādū
sit, quum tamē maiora sunt, quę tu nō noris, Sꝫ
arrige animū, et aures, nec amplius illis vanitati-
bus lacessitum me ad alia deducas

Coniugalis sta.

Semper arcana refers, quasi tu abditis, et qui
busdam figurarum legibus imbutus tm̄ sis, quę
vires excedant mortalium. quod nō alijs, q̄ꝫ cele-
stibus tribuēdum est. tu vero vt ante alta tibi nō
desinis tribuere, et quę diuinorum sunt ordini co-
adaptare tuo, quō imortalia tibi vsurpes officia,
quum ipse mortalis sis, iactabundus es, eadem
nobis omnibꝰ cōmunis lex est mortalis Garrire
iam vt vis

Sacer: sta.

Garris tu et nil preter cōtumelias dicis, ꝛ quę
volo vt referam, interturbas. Didicisti cum liti-
giosa cōiuge credo.

Coniugalis sta.

ET tu somnias quę refers de occultio-
ribus, quasi te tumidū, et fastu plenum
nō cognoscāt q̄d valeas. ꝛ quę tibi fu-
riosa coquinaria, domi verba, et ictꝰ in-
terdū temere inferat, taces, ita excęcatus amore i-
sano es sępe fabā coctā retūdit in barba tua, nec
resistis cōiugi, p̄ter precepta religionis tibi copu-
late. Unde ē, q̄ me laceras: putas nō habere me
occasionem qua referā. Sed desine ab his v̄bis
cōtumeliosis, dudum te monui nō religionis esse
Perge de immortalitate sacerdotij.

Sacer: Sta.

Ita mihi dij deęꝙ, p̄picij sint, vt ab h̄ homine
me totiēs vexāte, totiensꝙ molestante ab illis sa-
cris, quę referre statueram, pace salua tuerentur.
Nam dij boni, talia nō nisi libero animo referunt.

Coniugalis Sta.

Ecce: deos implorat immortales, quos p̄pba
nauit, in religione voluntas hęc deorum est, vt
iureiurando ab venere quisꝙ, qui diuina tractat
se cōtineat. Sed tu non parcis ad castoris ędem
ancillę, quam forma secretę confessionis pridem

visus opprimere

Sacer: sta.

Magnis cōtumelijs me afficis. ꝛ q̄ volo
eloq̄ interturbas. ę quo tñ ferendum ē
animo ꝛo dij cernite iniuriā. nō dissoluā
vtiqꝫ votū animi mei pgā. neqꝫ reddā
nūc talionē. ne h̄ p̄ceptū religionis diminuā

Coniugalis sta.

Dudū debebas attēdisse religioni. nec talib⁹
molestijs fuisses pplexus. hercle, incipe et discā

Sacer: Sta.

Imperitum genus humanū. natura facile ad
voluptates et futiles huius sęculi vanitates pro-
pensum. quas sanccitę leges sacrę repudiandas
suadent, immo angusto pręcipiunt mādato. quę
sunt animę et corporis patricidę prohibentes cęli
ęternitatem adepturam. Sed potius viam pro
patria luctuosa inferorum parant. et perniciē vitę
immortalis ętherei. diuinorumqꝫ gratiam obte-
nebrant. quę tamē nos reddit perpetuos. Nemo
hęc humana scelera quam sacri ordinis diuina do
gmata emendare et reducere aptius possunt. ꝛ ex
mortali et periclitāte vita. eternam et immortalē
contione sancta reddere et facere virtutes tanqꝫ
prodromas. i. pręcursores inducendo. Quod mi-
raculum vnqꝫ maritalis potest efficere stat⁹. nec
talem immortalitatis iure potest relinquere me-
moriā.

Coniugalis sta:

Quo pręstantius putas hercule: an qꝫ
doceat quispiam. : an qꝫ faciat: ignit suc
cessione feturarum immortalitatem cō
iugalis. Doces tu vt refers normam
vitę. qua ęternam adeamus cęli ierarchiam. Nil
vltra ritum agis nature. hoc enim cuiqꝫ ingenuit
res sane cognoscēti. vt illum affectet quisqꝫ locū.
veluti finem perfectionis vltimum. vnde oriun-
dus patriam tandem peregrinus repetat. Si ani-
mę nostrę in orizonte cęli. opifici gratia ędytę sint.
ad hanc qꝫ corporum delatę molem qua grauata
et iam tanqꝫ sede inaccōmodata. quum ab illa su-
stentari non possint Diuorcium fieri necessarium
ē. et ita quadam lege naturę ad natiuam olympi.
reditura religionem. hoc est redire ex mūdo mor-
tali. et animę peregrino. ad eternam vbi creata est
patriam. hac lege. quando erant demissę cum re-
nixu vt redeant. Nil proinde sacri tui libri. et mo-
numenta pręceptorum plus pręter naturam pre-
ceperunt. neqꝫ animas nostras doctrina vestra
imbuendo redditis immortaliores. qꝫ qꝫ natura
prius cuiqꝫ animaduertenti nō impresserit. quum
natura magistro non egeat. Quam tu vtiqꝫ glo-
riam maritali conditioni immortalitatis non tri-
buis. quia te conuicto Dijs propicijs maiora
tribues.

Sacer: sta.

NOn aduersa tua est cum platone sacris
monumentis sentētia. ita animas cum
renixu esse creatas. ad locum originose
patrię cęli. Nam illa obsignatę sunt aīę
nostrę inclinatione. vt in corporibus his quasi va
gabundę. ad natiuum redeant patrem ⁊ opificem
Sed tamen sępius nocua obsunt impedimēta. ve
luti si saxum a superis ad ima demissum recta lege
naturę. vt solum ex quo genitum est attingat. et
tanq̃ proprio inniteat fundamento. Si quodpiā
medium nō interturbet nocumentū. et tunc q̄nq̃
vires naturę. in saxo franguntur. vt non potiatur
suo firmo terre fundo Ita q̄ȝ animę nostrę. multa
in cōtrarium mala resistunt facinora. quę ius etiā
naturę liberum in ea stuprant. et eam quę regione
immortali potiri debuerat. mortales eā. ⁊ erum-
pnosę inferorum pęnę deprehēdunt. violenter re-
pugnando statutis naturę ingenitis. Sȝ talia sa-
cerrimę nostre lēges et pręcepta saluant. et que il
libertate erant animę reddūt liberas et innocuas
ob illa truculenta stygia pugna Et. vbi tales. voce
Maritalis status tuus promit leges.

Coniugalis status.

ITa refers crude. quasi ipsa anima nr̄a
vltra alioꝝ animantiū genꝰ. nō vigeat
ratione. vt nō cognoscat q̄d vitandum
ob labem sit. et q̄d potissime amplexā-
dum. nā si hoc vtriq̃ opus naturę suāpte agendū

viuētibus. q̄ pter habenas discretiuas eudemo-
nis intelligētis. nil vltra obtinēs. eiꝰ viribꝰ regu
lata tm̄. ad perniciē tn̄ suā vnq̃ tēdisse. Quid si a-
nima sapiēs naturā in humano corpore gubernet
pcul dubio nō incidisse pericula vadimoniosa vn
daꝝ lethei. ſ; neq̃ ad illas dānosas regiones ani-
mā cogitasse. et omnino naturā ab ea ī corporibꝰ
nostris directā a pereclitatione abduxisse. necessa
ria quadā vi naturę. immēsa potētia animę regu-
late. nisi q̄s delyramētis q̄busdā seductꝰ. ratione
destitueret. q̄ culpa corporibus euenire solet. spi-
ritu animato. vel effrenitāte. vel atris sparso tene
bris et obducto. quales illos cernimus q̄ furore
et stoliditate exagitant recta reꝝ ratione orbati.
pter etiā cōmunē vitā hominū alia loquūt. et alia
agūt. falsa a seipsis opiniōe. Quibꝰ viciīs ne q̄dē
parētes occurrere valēt (nisi liceret repuerescere)
Sȝ neq̃ sacri canones talia abigunt peccata. soli
ſ; medico peccatū adimēre phas ē. veluti naturę
artifici diuino. impedimenta rationis remouēdo
et illos tenebrosos spiritus claros iteꝝ reddēdo

Sacerista.

Illa ipsa vis aīę. libera ratiōe directa. nō mihi ꝑ
nō extinctos igues. incognita ē. cuiꝰ impio in cor
poribus humanis leges naturę nō repugnant. ⁊
nec ei obstāt. q̄ naturā solā q̄nq̃ ꝑmolestāt. si vti-
q̃ liberrime. et omnino in q̄libet corpore ius suū
obtineret. Sȝ obtinēt interdū corpora nr̄a quasi

legittimo et plenario iure animā. immo ipsa tāq̄
in carcere in corporibꝰ q̄busdā cernit̃ ꝯclusa. q̄ nō
libera potētiā dirigit corpora. p̄ter q̄ vitę attinet
officia. Sꝫ q̄ ad cognitionē et cōtemplationē rerꝝ
accedūt imortaliū. ipsi miserę aię moles. obesā cor
poris reluctat. ⁊ qđ suę voluptati ē. rēdit rebellis
animo q̄si cōpede deuincto. Primū ad ea q̄ sensus
blādimēta. et delitias dep̄hēdit intēdēs. imo de-
lusoria q̄dā incitamēta plurimū demulcēt corpa
anima repugnare nō potēte. ita vt nō ip̄m corpus
ꝫ anima in q̄busdā obscęnis dominibꝰ i famulatu
esse videt̃. Et q̄ morbi ḡuamine euenire solēt. nō
animū alienū reddūt. ꝫ instrumēta animi q̄bꝰ vtit̃
affligūt. q̄ vtiq̄ nemini p̄ter medicū legittime mo
derare licet.

Coniugalis sta.

Iam essent hęc leges naturę ꝯtrarię. q̄s
semp̱ firmas. et stabiles iure cuiq̄ suo
tribuit. vt q̄ nobiliora sunt nobiliorem
obtineāt auctoritatis partē. qn̄ q̊ꝫ anima
nr̄a particula sit. hoīem p̄ncipalior. ⁊ nobilior cō-
ponēs. semp̱ necessario potestatē nature viribus
supra obtinuisse corpꝰ. qđ veluti quoddā animę ē
vas. et domiciliū. vt ip̄m vanū sit. et inutile qn̄ iā
anima ab eo. ad originalē cōterminā. dijs immor
talibꝰ cōmigrat sedē. nec tūc corpꝰ humanū appel
lari cōsuetū. ꝫ cadaueris nouę formę nomē sibi re
cens tribuit̃. quō igit̃ habeat ip̄m dominiū ad ani-
mā. qn̄ anima nullo ab eo. ꝫ corpꝰ ab ipsa omnibꝰ

indigeat. et ꝓinde nō erit illa vis sup̄ma animę sb
impio corporei carceris. neq̄ suis delyramētis vo
luptuosis aīa deuinci iure pōt. qn̄ nulla adeo aīa
infima sit. vt corpori muto obsecūdare debeat. et
nec q̊talibus vt recenses. delubrijs. periculū ani-
me in immortalitate sumere pōt. neq̄ tua calami
tate cōtione emēda. ad assequendā immortalitatē
indiget.

Sacer: Sta.

Non erigis vltra sensibiles potētias a-
nimū naturā metiēdo cōem. cōtractas
tātūdem palpitātes nature actꝰ. nec q̄s
piā te a sensu exoneras. apparētibꝰ de
tineris. et occultiora q̄ sunt ebes nō aggredere. q̄
tibi tua cōiugalis vita voluptuosa et cura dome-
stica et custodia ꝓcacis vxoris. ab diciora. naturę
naturātis ꝓhibet tecū reuoluē. ita hercle desine ab
illa platonica ingenua ꝯtēplatione de animarꝝ re-
meatione ad ęuiternā cęli natiuā māsionē. quū nō
noris illa enigmata renixus anime immortal'. q̄d
valeāt. nec amplꝰ ꝫ genere litis tecū certabo. qn̄
iā satis abūde vt volebas (si sentis) mei officij imor
talitatē recēsui. Et tu p̱ge quā tuo statu imortali
tatē educas

Coniugalis sta.

Putas ne me adeo segnem. et omnino ingenij
ebetis: q̄ nō norim. tamētsi. diuinā illā p̄hiam pla
tonicā. quā copiose ex suorꝝ librorū monumentis
studui etiam a puero. et ita valide. vt quasi mihi
gennugina sit. quę p̄cipue secretiora vtriusq̄ na-
ture. et res diuiniores clare appcruit. quarum di-

ūina rer naturę cōtemplatione premonitus statū
maritalem mihi digniorem pro hac vita delegi.
qui vere virtutē comitatur naturę simile sibi pdu
cendo, naturalissimum hoc opus platonice, et ari
stotelice leges fatidixerunt. Quo cōtinua demū
genesi mundus ęternitatem sibi vsurpat, et obti
net Hac ego successionis immortalis ęmulatione
nec alio coactus respectu, connubio viuo stabili,
et bona vxoris virtute statum obseruo cōiugalē
ęditurus immortalitatem successione fęturarum
neq; ambitione permotus, qualis pestis plerūq;
capit insana presbyteros, honores ecclesiasticos
ambiendo, omnem quoq; operam, et impensam p
sacris beneficijs exponendo, quod studium nulla
gaudet adeptum successione, et immortalitate.
perit hęc diligentia, anima de corpore comigrāte
Merito nō vis sub genere litis philosophico mihi
colloqui, qui penitus auaricia nequis animum eri
gere in occultiora naturę opera, potiꝰ te remoret
cura decimarum auida, et tuę familiaris focarie.
quam periurus veluti coniugem malo exemplo
publice domi seruas, et ego iam te in hac cępta fa
miliari disputatione repudiarem, nisi me inopem
litterarū diuinissimę reputares philosophię. Sed
non deerunt copia verbor, et vis summę defen
sionis, de hac nostra imortalitate, si mō tibi nouū
accesserit pectori numen.

Sacer: sta.

Non desunt scio tibi verba disputatio
nis, sed presens diserēdi vis ꝯtempla
tiua, ob crassam suppressa est mineruā
et curę familiaris rei studio, ebes vide
ris, vt nō sane vis indicare de his quę dudum ex
litteris combiberas, iā effundis. Nā preter leges
philosophicas impatienter probris me corripis,
quę vtiq; constantem esse precipiunt philosophū
Tu veluti sacrilegus, sacros prophanas presby
teros, ambire eos refers, quasi ipsa religio vena
lia haberet officia, quū nō hoc mō viciū psbyteris
tribuis, sed pinde sacra donātes, tāq; vendentes
hoc morbo inficis infamię. Nec cupiditas decima
lis victime, animū mordēs, tecū differere, phibet.
phibet me potiꝰ cōditio tua mūdana, cui plus q;
cęlesti pensitationi indulges. Tu tamē secretiora
religionis in fide ex illa intelligere coneris, q̄ solis
tractantibus, sacra lucida fieri necessarium est.
Vulgus vero post velum sapiat, quātum potest
et tu plebem comitare. Confer te tantum ad fidē
quo ad vulgum attinet.

Coniugalis sta.

Nil ademptum est re vxoria, illud idem
est ingeniū, eadē litteratura, nil ausit
proba cōiunx, neq; ꝯiugij lex nō minor
a ioue sacratā sacerdotali. Si nihil tibi
sacer abstulit ordo, cui magno iure deberes, vt
satis debiti redderes, precibꝰ sinceris, ob hostias

opimas gratas tibi, quas sedulius fumantes, ex altaribus sumis, Cur me repudiare velis, cur me impatientem refers: qui impatiētissimus sis, me semper quodam vindictę genere lacerādo: quod tuę nō faciunt reddere leges, Si te hominē representas, quare me humanitatē facis destituere, et si philosophꝰ sim, philosophia mihi humanitatē nō diminuit, Si nequis mecum disputare, saltem litiges. Sed iam religione monitus totiens, patientiam induā, et tibi cū mansuetudine de status mei immortalitate iterum hercle repetam

Sacer: Sta.

NOn ademit quidquiā, ꝫ intermisit. Et neqꝫ mihi cādida vitta humano abstulit viuere more Nollē tñ tecū litigioso vti sermone, sed amica ꝯsuetudine tibi decreui cōuiuere. Me iā cōtinebo de arcanis sacerrimis colloqui, ne humana vincar facilitate, vt cōmouear animo, qđ et negat religio, refer tu audiā

Coniugalis sta.

Nunc rediisti ad te, q̄ ante parumper a teipso alienus eras, oblitus etiā legum tuaꝝ, Gratulor tibi, ꝙ in te veritatis iura inueniam, plurimum te hercle humanę naturę vincebat facilitas, q̄ nunc video moderata ē, Melꝰ credo tecū metitus es codices sacros, q̄ tibi animū mitiorē reddidere

Sacer: sta.

NOn rediij, quia nō perlerā, neqꝫ errore intermisi ius meę cōditionis sanctum, quod naturę sensibili repugnat qñqꝫ nō sum belua, q̄ solo viuit instinctu, et nec a me ipso aliena capior mēte, qñ mihi recta sit ratio, vellē litē effugere, et me amplius ab inutili abstinere certamine, Perge si quid velis

Coniugalis sta.

Vis de immortalitate cōiugalis status,

Sacer: Sta.

Volo dudum specto, arrigoqꝫ aures

Coniugalis Sta.

Ita durus es ingenio, vt calibem excedas, nōne sane dudum nosti, quę de viribus mei status recenserim

Sacer: sta.

Parum nō ad vnguem retigisti, Ego te hercle docui abunde

Coniugalis sta:

Quid si parum, et intellexti, nō satis est

Sacerdotalis sta.

Satis si dispēdiosius nō intentās, sed ꝓgredi.

Coniugalis status

Si copiosa te oblectāt vba, nō deerūt, ausculta

Sacer: sta.

Nō copia ꝫ efficax, et cōsumata verboꝝ series

Coniugalis sta.

Eriem verborum lucidam. sententijs rotundis. et crebris argute prolatam. algor nō nouit ingenij audientis. clara etiam et fecunda frigidū nō cognoscit ingenium.

Sacer: sta.

Non culpa ingenio tribuenda est. s; rei grauis et pōderose sermoni accurtato. q̄ nisi dispēdiosi⁹ plata. ⁊ verbis tritunātib⁹. cognosci apte potest

Coniugalis sta.

Semper dispēdiū solet obliuionē parere. et ingeniū vegetās. et viuidū difficile reddit et sterile

Sacer: sta.

Hoc dispēdium. quo res nō necessitant

Coniugalis sta.

Facile obsunt multa. male cognoscenti.

Sacer: Sta.

Cōpone iā hāc litē verboꝝ. aliq̄dpiā refer

Coniugalis Sta.

Quid refer. repetā hercle. quod dudū relatū. de cōiugalis status dignitate. et sanctimonia. et preter alios immortalitate. quam hic edit sacra vnio matrimonij.

Sacer: Statys.

Que sanctimonia. et immortalitas

Coniugalis Status

Anctimoniam origo indicat opificis. nam a solo sancto. imo sanctissimo deo in aprico elatum esse paradiso. sanctissima enim causa sanctum ignit effectū Quid deo sanctius: quid melius. magna eīn. et ineffabilis immortalis dei vis diuina profusa est. in cōdendo homine et quādo primum plasmauit Adam. voluit in vniuersum nomine hoc cunctos vocitari. quod nomine mosaica appellatiōe hō interpretatur. Et ea lege hominē produxit. vt nihil homini ꝓhibitum. omnia homini subiecta a deo sunt. vt maria insule. insignes vrbes. cuncta deniq̄ animantia in equore et terra degētia suo subegit imperio. Nil denegatum. nil incassum. omnia cum ratione. et ad varia vel potius ad omnia intellectum propensum tribuit. vim anime nō morituram soli homini opifex infudit nobilem. q̄ parē dijs reddidit immortalibus. Arbitriū p̄ter vires alioꝝ viuentium adiecit. quo hominem conditor primus aliqua ex parte sibi equalē voluit efficere Incredibilibus ad summum prouidit hominem dotibus. vt quoq̄ nō corruptibile humanū gen⁹ ita valide magna produxerit gratia. cōtinuā ipsi ingeniscendo genesim successione geniturarꝝ. ad quā matrimonium (legittimo vt viuat homo iure vltra alia animātia) sacrū instituit. quo munere cōditor nature optimus eternam tribuit vitā. qn̄

plasmando hominem prolificandi intētione. iunxit illi charam sodalem quum solus seipso nō potuisset feturas ędidisse. citra societatem feminę. quando non alio ordine. ꝙ innixu viri cū femella natura statuerit parem educere prolem. Cōiugiū obinde (vt cernis) maxima immortalitatis causa ē mortalibus.

Sacer: Status.

Prędicis iam ingenue tui status sanctimoniā et quibusdam adhuc epitetis infęcundis immortalitatem nō siles.

Coniugalis sta.

Apertius de immortalitate dicam. quum ita tractabiles mihi prębes aures.

Sacer: Sta.

Nunc incipio mulcedrius audiri dictum. nūc me mouere incipit rationabilis. dulcis connubij amor et sanctā hercle matrimonij virtus. Perge grata erunt.

Coniugalis sta.

Nil macrocosmus in viuentibus ignit perpetui sine sacro cōnubio. nil diuinū cultum dei immortalis promit. nil decorat aras deoꝝ. nil hostias fumantes opimas ante altaria mactat. nisi coniugij proles continua generatione succedens. Omnia deniqꝫ ex sancto sunt cōnubio immortali genesi, immortale etiam sacratissimum sacerdotij munus. sanctos quoqꝫ sacerdotes parit. et ita valide status hic immortalis est. vt perpetuos alios producat nec cęlebs cum monastico absqꝫ cōiugali reperti forent nisi primi auctores. et deinde successores ex sacro conditi fuissent matrimonio. Hic est omnium ad vltimum fundamentum. et primi parēs religionis cuiusuis. semperqꝫ successiua generatione cernitur immortalis. et sacri facile. immo sacerrimi nomen sibi tribui posset. Si satis factum tibi iam. Uale diuinitatis custos. ⁊ tuis redde me gratum dijs.

Sacer: Sta.

Ucidiore austro. tuum nunc statum illustrasti. et ęius immortalitatis vires. eo facili⁹ permouisti animum. quē paucis et angustioribus sententijs euexeras. fateor te magno iure aucupari ex eo nō posteriorem immortalitatis partem. tibiqꝫ cōgratulor. ꝙ matrimonij hęc leges non moriturę sint. Condoleo nostri ęui hominibus. qui iam stabili lege matrimonij perpetua copulati. ex leui causa dulce repudiant coniugium. pręcipue pulchre iuuenesqꝫ matronę oblitę fidei. interdū suos repudiant bonos maritos deturpate libidini obsequentes. Uiue tu sospes felixqꝫ. et firmo pectore. et fide obserua cōiugium. et bene Uale.

Minerua interloquens

Apientes sapientie nati: salvete charissimi, qui mihi non crasso, sed vivido pulchram sacrificatis victimã ingenio. Sum h minerva genitrix vestra, cuius exemplo & monitu ingenia exercetis, argute dyalogo colloquio certando, nõ primicias certe offertis, sed perinde penetralia adeidem sapientie acceditis, veros gnatos immortalis. Dee vos representatis, et parẽ prolem matri nõ moriture magno hoc indicio redditis, gratuz beneficium, gratumq; holocaustum parenti vr̃e docti filij oblatum facitis gratum vobis opus ingenijs cõsequi conamini quũ iampridem natura vos mortales, et erumpnosos genuerit, iure suo quo potuit, illa sorte dotata, preter etiam iura misere illius noverce inopis, hac vite norma magnis iam viribus argumentorum immortalitatẽ estis aucupati, invetitum etiam nature ad perniciem ꝓclivis, huius seculi ob ornatum. Cõgratulor vob filijs charissimis, sic felices vivite vt cõveniãt res verbis, nec ab hac vestra philosophica degeneretis ꝯtemplatione, quam hic fassi estis in hoc foro interloquente, et ita veros sapientie vos cognoscetis esse filios. Et vos qui huc gymnastico sermoni presentias obtulistis, parati video, hac imitatione immortalitatem ex vobis edere, edite re-

cogito, et ita ĩ numerꝝ meoꝝ filiorum vos supputabo, et cõiugam.

Celebs status interloquit.

Egitima generatione, o dea, me gnatum excipito, q̃ nũq; a te degenerabo parente et quũ mihi benignas obtuleris aures, inter hos fratres cõcertãtes, nõ minorẽ me tuã cognosces genituram, tametsi homo sim, dee matris filius esse volo. Eneã venus produxit dea natus mortalis eneas. Cur mihi te matrẽ nõ licebit, quando divina lege arbitria vivo, divinãq; naturam cum meo celibatu comitor.

Minerva.

Neq; pudebit me esse matrem, si modo filius a matre nõ sit dispar. Dea sum, tu mortalis, nisi velis vt refers, divina cõditione tuam tueri vitã nõ enim diva genitrix mortales ꝓducit fetus. Sz tu si parem dijs immortalibus te ambis, doce exemplo divinitatẽ.

Celebs. S

Quid dij immortales vitam divinis apropinquantem ducit melius, quis stat⁹ dijs magis superis equalis, quibus solis arbitrio libero ita vivere dignum est, neminiq; ex terrenis arbitrium spõtaneum sic in potestate est, preter celibẽ vitaz sanctam, et deo parem, cui soli ea lege vivendum necessario est, nemini celibatus obnoxius ẽ, nullo

obstrict⁹ iure. nec vxoris fide. ꝓnubo anulo obli-
gatę. nō sacro sacerdotij officio. nec religionis ob
seruātię nō libere q̄ vastis incredibilibusq̄ꝫ obstri
cti sunt legib⁹ iurati. Solus cęlebs ad volūtatē
p̄ter alios viuit. obseruatisq̄ꝫ v̄tutib⁹. ꝓbe in hac
vita degere pōt ⁊ his immortalitalitatē post se re
linquere. et exēplo successores reddere imortales

Religiosus interloquitur.

Ecce nescio q̄d h̄ audio de sui statu diui-
nitate multa. nimiū gloriose. nimiūq̄ꝫ te
mere q̄si nō sit q̄ impugnet sentētias mi
litis gloriosi. Hem quis h̄ video cęlibē
ieiunū. et nulli vtilē. vix etiā ꝓficientem sibi

Celebs. S

Cęlibē me vides. audis vera fatentē. et te reli-
giosum pharisea obductum pelle. audio videoq̄ꝫ
spatiantē in porticu delicata. ꝯ ius religioni con-
cessum. menijs pulchris et apellinis picturi deco-
rata. q̄ nisi ad corpis luxū nō ordinis vigore ꝯstru
cta est. ad capessēndas poti⁹ voluptates vanas.
q̄s tu magna fide repudiare iā debueras. et oīno
illis abrenūciare. ꝑiurus mundū falso destituisti
cui mori iam debebas. in eo plusq̄ꝫ viuis

Religiosus

Quid pelle pharisea. imo veste maturitatis ⁊
fraterne vnitati. q̄ nos foris et int⁹ ęq̄les rep̄ntat
humiles et religiosos vt q̄ꝫ signo habit⁹ eq dijs
cęlestib⁹ ęq̄ri (si licꝫ) possem⁹ q̄ vtcūq̄ꝫ hoīes sim⁹

vulgo religione obtēta. spreto seculo morimur.
neq̄ꝫ nob̄ delitię animi sunt ad regule obſuatiōez
et nec ꝓhibitę decoratę aulę ⁊ ipluuiales ad depo
nēdas aliqn̄ seueriores ꝯtēplatiōis curas. ad q̄s
sacra religio iubet nos esse ꝑatos. S̄ si vtiq̄ꝫ mona
stica sit nob̄ vita in q̄ humanę interdū sunt cōuiue
familiaritates. q̄s ꝯcessit ꝯmunis mortaliū vict⁹
q̄a hoīes cur nob̄ r̄ligio humanitate frui deneget
quū sola mors hac nos p̄uatos reddit. debito na
turę vsurario soluto. viuim⁹ ꝓinde vt hoīes. sed
fruimur vita. vt religio suadet sancta. ⁊ si q̄ sunt
voluptates visę sunt vob̄ malo ꝯsilio visę. S̄ nimirꝫ
rectū ē. et nec ipsis. vt vos ad vltimū innitimur. S̄
succisiuas horas ad laxādū animū ipsis ꝯcedim⁹
vt tristi spūs hilarior reddat. ⁊ nō ad voluptatē.

Celebs.

Est ne h̄ regulę officiū q̄so. q̄ stat⁹ hominū mē
tiamini. me ieiunū. et nulli vtilē. ⁊ q̄d vltra ē. nec
mihi ipsi ꝓficiētē. cū magno ꝯficio. et iniuria expro
bras. quō ieiun⁹ sim qn̄ famellicos reficio ere. q̄d
possideo. tu vō nil ꝓprij iure habes. vt vix tibi ꝓ
desse possis.

Religiosus

Nō potui me ꝯtinere. qn̄ tuas jmēsas gloriol-
las iuste obtestauerim qn̄ in diuinitate alios ante-
cellere stat⁹ coneris. quū h̄ solo arbitrio. vt refers
dijs te reddere parē neq̄s Hoc hercle cōmune est
alijs quod tibi tribuere ambis. neq̄ꝫ religio quem
piam vetat proprio viuere arbitrio. et nec leges

ſacrę ſiue naturę ꝓhibent. dūmō illo in obſcęnis
nō fungamur. Et neqꝫ tibi ſtatus tuus licentioſe
eo frui cōcedit. quod apud naturā. et iura dei ve-
titum eſt. hac proinde diuinitate. vt tu potiemur
nemini ꝑinde ꝓdeſſe poſſis niſi exemplo virtutū
vt alij ꝓſunt. Sed recte ieiunus es. quia nil ex te
educis legittime vt cōiugalis. neqꝫ ſacra colis vt
pręſbyter. nec inopiam. et ſimul inędiam volunta
rias vt religioſus obſeruas. nullo ritu directus
ad opinionem viuis.

Celebs.

Et vbi hęc religionis vlciſci iubēt leges. vel
quę: quum tamen patientem. et omnia etiam ad-
uerſa tollerantem religio quęuis mādat ꝛ ſtricte
pręcipit. Cur tu cōuicio me afficis.

Religioſus

NOn afficio. ſed hercle ex obſeruātia le-
gum vitia corripio. qn̄ nos ad deteſtā-
da mortalium mala facinora geniti. pa
remus iccirco noſtris iuribus ſacris.
immo naturę cōmunis quę ſuadēt. vt ꝓximi ſce-
lera quum fecerint. et probo eſſent. caſtigare de-
bemus tanqꝫ propria.

Celebs.

Sed nō ita licentioſe. et palam. niſi temerarius
eſſem. nam nō vidiſti meum ꝑterū caput. quare
tam dure me inuehis. ſiſte animum vlcentem. et
verba cōcionantis modera. refer ea. q̄ referenda
ſunt. tace reticeſcēda. et tui ſtatus narra vires ꝗ
valeant et quo immortalitatē aucupari nitaris.

Religioſus

NIl ad iniuriā dictū ſi noris. ꝙ magni exi
ſtimas. tāqꝫ ꝓbro ſint. et temere dicta.
q̄ ꝯiunctā attinēt potius amicitiam. tu
cōuicia putas. quū tn̄ ex debito hercle
officij dico. ꝓ tua firmanda celibali vita. quam ni
mium diuinitate exornandam fore ambis. Et nec
religioſa cōditio. bonis orbata ē dotibꝰ. ſi priua-
tiorem vitā intueri velis meliori pręter alias do-
tata eſt familiaritate

Celebs.

Nil tibi iniuriaꝝ crede. ſatis ē cōtineo me ne in
utili lite ꝯburrā horas. quas huic nr̄o gymnaſio
dyalogico dicauerā ędepol. Sꝫ vnde nob̄ neſcio
hę intercallares acceſſere horę. q̄ hanc litē malo
omine deuiam attulerunt. Hoc tamen precor. ne
hac infami cōtumelia ſanctimoniā vitę celibalis
afficias. tanqꝫ cōmune ſit cum alijs liberū ipſi ar-
bitrium. nil ꝑfecto vltra alios haberet meriti. ſi p̄
cipue illecebri cōditione frui eo velimus. nam ob
hunc finem ꝓphanum. ꝓphano. et nō diuino fun-
geretur officio. quum tn̄ ita euinctus ē in cęlibatu
ab illibertate animus. veluti ab atrociſſimo car-
cere. nulla lege ſibi obſtante in libertate probe vi-
uere pōt. Hęc ſumma lex eſt. nō certe fideli matri-

monio obligat⁹.neq₃ religionis p̄cepto iurato.et nec sancto sacerdotij officio optima dūtaxat quū egerit facinora. nō coact⁹ diuinitati immortalis nō mediocrē inter vos aucupabit̄ partē.tu si me te iunū repútes.ieiuniū hoc leui soluere possum cibo qn̄ q̄ʒ eo imbut⁹ sim p̄ter alios stat⁹ munere. quū pinde me ꝓpensum reliquit natura vt vel sacri sacerdotij (si volo) diademate dijs propitijs decorabor vel stabile assumā matrimonij onus.vel religionis nulla dotate libertate magno iure obstricto.cum veste simul monastica.illibertatē induā.

Coniugalis status interloquens

Quid ē.q̄ adeo garrias gloriose.et tibi maiorē sortē autumas diuinitati a superis cōcessurā.neminē tibi meliorē putas q̄si dij īmortales nō sint scelerū detestatores p̄cipue ambitiōis.q̄ tu tumes.et veluti turgescēs equor animo cūctos videri excedere: quot h̄ prompsisti voces indignas.⁊ contumeliosas ꝯ beatos et diuinissimos stat⁹ (meū trāseo.quē scio intellexti) Si h̄ in h̄ gymnasio dudū p̄sens bonas et attētas adhibuisti aures.q̄ ingenita sit ipsi diuinitatis vis.īmortali successione feturarū.q̄ et te et alios ed:derit.tametsi fide cōnubij sit vxori cōiūctus (vel vt refers) astrict⁹ ne alteri cōiuuā. tu reuera.si cuicū q₃ te copulares mulierculę.ꝯ diuinas leges illi cōuiueres.Et neq₃ ad obscęniora spōtaneū arbitriū tibi ꝓ certo a iurib⁹ naturę nō mō sacris p̄missum est.

Celebs.

Non sum traso.nec ei⁹ saucia telo veneris ꝑles.q̄ gloriollis oblecter.nec garrio ad fores cū Thayde gnato. Nunc euaserā exterminati vult⁹ hoīs litigia.q̄ impudēter me lacessit⁹ eq̄s ꝓbris accusare.⁊ detestari mei nō minutioris stat⁹ cōditionē.q̄ nō dispar (si recte q̄s abducti nebulis inspiciat) a superis eterni ęui incolis habita ē.eo iure nulli mr̄imonij debito existēs obnoxia nulli sacerdotali curę nulla religionis lege cōpulsa ad libertatē in hac viuere possum.vt in empireis sedib⁹ libero eis cōuiuunt dij arbitrio.tu vero nouis.q̄ me aggredere cōtumelijs nō accedis ad cęlestes (si cernis) vna cū ꝓle tēporane⁹ es..et status tibi cōmoritur.

Coniugalis sta.

Nō par dijs cęlestib⁹ mō.verū summo ⁊ sempiterno opifici.me⁹ h̄ familiari ē stat⁹.⁊ noīe communi a nob̄ pr̄ sp̄ habit⁹ īmo flagrantissima.⁊ ineffabili orone cotidiana pr̄ appellat⁹. qn̄ intimioríb⁹ ad opitulādū nob̄ p̄cib⁹ iouē euocare cupim⁹

Celebs. S

Nec eo pr̄ vocat⁹ respectu.vt cōtinuo ex se. vt tu naturali innixu feminę ꝓducat tot genitos

Coniugalis Status

Immo omniū pater.et cōditor viuētiū existēs multiformes producit omnes res.et illā successio:

nem cōtinue gėnesis. vi sua et volūtate perpetuā esse voluit

Sacer: status interloquens

NEscio quid hominis adeo volūtarium et vagabundum hic. nulla norma vitę moderatum nullo religionis ritu compacatum fluctuantē animo. fluctuātes vndas ęquoreas. et inter se collisas cōcomitans nullo remige vtēs prorsus ipsi abest gubernator leui iam hiatu ingurgėscentium vndarum absorberi potest naufragio. quod vicium ignauo homini. aliena metitur vicia. sua ignorat. et pene a se ipso alienus est. licet hec culpa familiaris multis. a cęca natura relicta mortalib⁹ sit. vt meli⁹ aliena iudicent ꝓpriis. Sed hic hercle nimium. fili. si ꝭ interloquutorię nostrę cōuersatiōi. vt vidi aderas et saluū auditū. et liberꝫ nostris dictis prębuisti. didicisti. quid viriū habeant hic diui status. quos tu plusq̃ repudias cōpesce hanc mentem tumultuariā. et morderes illud animi pelagus. Sis solers gubernator ne colabas in acheronte naufragium. neq̃ tibi charon feret opem Si iouē maximum ꝓpicium nō habueris

Celebs. S

De quo talia. et ad quem tibi is sermo

Sacer: Sta.

Ad te quem amore paterno defleo ꝙ erres

Celebs.

Quę lachrymę. nou⁹ dolor pr̄is. noua castigatio. ob antiquā culpā. ꝗa ad voluntatē. et ad naturā viuo. ꝭ si ad opinionem viuerē. et voluptatē. a nemine his vicijs accusarer. quū is nou⁹ cōuict⁹ omnib⁹ pene cōmunis ē. ⁊ p̄sbyteri. ꝙ vno ꝭ plurib⁹ ꝗdā nō cōtenti beneficio. ꝗa opinioni et voluptati nō satis se posse reddere putant debiti.

Sacer: Sta.

Quū ꝯsilia cōtēpnis indulge. ꝗa emendā volebā. ꝭ neq̃ nos ad opinionē ⁊ voluptatē vtiq̃ viuere putes. viuim⁹ hercle vt leges sacrę ꝯcessere.

Celebs.

Nō abijcio illa cōsilia. quę ad vite attinēt normam. et ex officio tibi debere. sed ad fastū et mihi in ꝓbrū dicis cernitur

Sacer: Sta.

Si ita tibi visum est. persiste in opinione occalatus. sed nō rectum est.

Celebs.

Unde mihi dij immortales tot iniurię. tot conuicia. ab hac turba hominū. ꝗ suo iure vt volunt viuūt. et ego mea cōditiōe cōtent⁹. nemini nocēs tāto vixi tpe nec me⁹ cęlibat⁹ cuiq̃ impedimento erat ꝓbe. ꝗsq̃ in suo genere vitę viuere pōt. dummodo virtutes cōuiuas habuerit. ita summis vi-

sum esse philosophis. Cur hic alijs deterior. qui
bonus apud omnes habetur. et reputatur. Cer-
nite dij cęlestes iniuriam. mittite ex olimpo ęqui-
tatem. quia terra nobis iustitiam de cęlis prospi-
cientem absorbuit auara. ferte extremum decretū
si meus cęlibatus inter status honestum habeat
conuictum. qui moriturū me facile natura reddat
bonis facinoribus immortalem.

Religiosus.

IPse hercle occasionem prębes. vt ta-
libus affectus sis. cohibe ambitiosam
verborum seriem. et vna moderes ani-
mum intranquillum. et vacillantē. non
est ędepol status hic. qui non tuā stabiliuit mentē

Celebs.

ECce occasionem me prębere litis refers
qui defensionę pro celibatu fungor. nō
ambiciose. sed contumeliosis impetibꝰ
respondeo quoad pertinet. mitioribus
festiuius hercle referrem. Et necꝫ huic probro ta-
ceo. cur hic status ęb ordine recte viuendi. per te
tanqꝫ delyrans exclusus sit in quo et maximi phi-
losophorum non dedignati bona ratione viuere.
Immo primū eo quū nōdū leges sacre ꝯditę. sub
legibꝰ naturę tm̄ optimi mortaliū functi sunt: tuꝰ
recēti inuētꝰ ingenio Dic q̄so imortalitatis vires

Religiosus.

Si mihi fidas adhibueris aures. referam

Celebs.

Perge credam. si digna referes.

Religiosus.

DIuum inuenit ingenium hanc vitā pri-
uatiorem contemplationi rerum immor-
talium magis accōmodatam. quādo se
posita intranquilla et tumultuaria ma-
crocosmi negotioꝝ varietate (quę animū ꝓmpto
deuium reddere potest. et diuinę ineptum pēsita-
tioni) aptius deo perpetuo et immortali cū flagrā-
tibus orationibus ad conspectum offerre nos va-
lemus. et nobis et ferentibus opem. Et in vniuer-
sum omnibus cristicolis immortale ęthereum ta-
bernaculum. pro mora amene et Aprica pręcibus
liberrimis eflagitando obtinemus. obtinemus
tunc ingenuam. et iucundā cum cęlestibus fami-
liaritatem. vbi illum iam iam summū iouem prę-
sentem habituri. in cuius in nō perspecto lumine.
omnia a nobis pręsentissime cognoscētur. omniū
etiam rerū pręsentaneo intuitu forme innumeres
contuebunt̄ nōn excitādo quibuscūqꝫ imaginibꝰ
siue dolis effictis intellectū. ꝭ solo ꝯspectu diuinę
illiꝰ radiētis faciei. ꝯspicua vniuersa. ꝛ ꝯsumate
cognita videbūt̄. tāqꝫ i speculi tersi planicie p̄sens
cuiusqꝫ vultꝰ cernit̄. vt q̄ꝫ eo itellecto cūcta facile
intelligentur. et dico olympi. et terrę patrē et opi-
ficem. ita iā vera. et integrą noticią cognoscituri.

quem in vita mortali et calamitosa semper sub simulacro quodā sensibili quoad potuimus metiri nec vnq̄ aliqua ex parte directo noticię modo cognouimus. Hęc via nō vulgaris est (si quis recte intueri vult) ad immortalitatis limina. quam hic contemplatiua vita religiosa parit. Exemplo pręterea bonarum virtutum. quarum religio nutrix est. et optima custos. liberius hercle virtutes monastica vita. more aureę cathenę copulatas seruat et ne diruātur vetat. quas humane actiones quādoq̄ ob variam viuendi consuetudinem vel contaminant. vel interdum violāt. q̄uis alię vitę cōstitutiones eas rite obseruent. Sed religio securius. et magis pręsentaneo exemplo modestię animos mouet videntium. Quantum fundet p̄inde in hominibus immortalitatis sacra contione obligata. licet hoc comune sit (pręter hanc vitam paci indulgentem) omnibus sacerdotibus eruditis. Sed tamen vita hic solitaria plures reddere pōt paratiores. et intimius sacras litteras rimantes prędicatores. et ita omni ex parte religio immortalitatis enixam se offert religio vndecūq̄ inter status non postrema est. quando cunctas lustraueris eius vires nobilissimas. Sed ne arrogans sit dictum. sisto verba codices et res ipsa indicant q̄tum sancta valeat religio.

Celebs Sta.

Dummodo hęc nostra tempora tales haberēt obseruatores. quando tale incidimus ęuum vt religio solo amictu appareat. et non obseruantia legum.

Religiosus

Nunq̄ amantissime fili. peculiares quorundā mali conuictus religionem stuprant. nā illa semp salua ē. et integra. cohibe te ob priuatiores ne oēs infames.

Mercurius cum decreto a dijs egreditur superis. qui inter disceptantes hos status sit potior.

Nde vobis mortales tanta ingenij potentia. vnde hic diuinis accedēs anim⁹ quando immortales. et dijs cęlestibus cōpares vos reddere ambitis. ⁊ quod numen hunc vobis vehementem. et diuinum furorem mentibus clam afflauerit. q̄ hanc contentionem de immortalitate vitę nunc cępistis. nō natura tales vos per iouem opificem produxit. q̄n illa eam sortem a conditore maximo non obtinuerit vt vos immortales produceret. ipsa enim mortalis est. inops et inediosa. nec ingeniscere potuit quod sola non habuerat. et si quid visa est agere in hoc diuino munere. egit vltra ritum suę potentię conterminum. Sed quis deus rogo. aut quę

dea ad hoc donum immortalitatis adeūdę viam
vobis ostenderit. vel quis hęc archana. et abdi-
tiora cęlestia in vos diuinitus effuderit. video di-
uam deorum matrem mineruam. quę contentioni
vestrę familiarem se spectatorem, et censorem prę
buit. Sapientię parens. summi deorum soror. et
coniunx. cęli te olympi incolę. ꝛ diuinitatis tue ob
seruatores demirantur. quia vltro mortales tibi
sint curę homines. et ꝗꝫ conuiuis dea ꝑpetua mo-
rituris eorum euocata contemplatione diuina. de
assequenda immortalitate. quod opus cęlestibꝰ
non ingratū te interesse. et eos tales se conaturos
efficere. Nemo deorum. tē excepta. tale ipsis inge
nuit numen. gratulantur dij immortales. ꝙ durā
deucalionis prolem ex saxo frāgibili genitam. ita
imbuisti. vt ipsa erumpnosa. et facile natura geni
trice corruptibilis. reddita magno tuo et incredi-
bili sapientię munere immortalis. Tibi iustitię sce
ptrum dij immortales tibi tribunal ęquitatis me
attestante concessere. supersidendum ferende sen
tentię inter tuos homines. quibus magna gratia
iter inuestigandę immortalitatis. non indicasti.
sed ad vnguem ostēdisti. ꝛ euocata per eos vultu
censorio in hac contentione presens sis ad eos ani
mandos. in qua non modo ꝙ per te eruditi memo
riam de se perpetuam aucupentur. Sed perinde
qui ius immortalitatis cuiusꝗꝫ status potius ha-
beat. cōtendunt. et ambiunt. quoad facinꝰ quon-

dam inter cęlestes ob fastum deprehensum erat.
et nūc noue immortalitatis genus cęlestium emu-
latione superbię morbo incipit affligi (Hijs ita
visum ē) Tu nutrix nouę legis. moderes animos
colluctantes. et vnicuiꝗꝫ ius tribue ęquitatis.

Minerua.

Non demireris Mercuri. neꝗꝫ dij cęle-
stes. huius ęui ingenia. quę in diem a-
dolescunt. quo crescente. tametsi visa
quondam fuerint rudia. et indigesta.
quum nōdum insignes artes excicatę essent. quā-
do tantum legibus naturę imbuta erant. et tunc
ferarum consuetudine familiari mortales prope
vixere. et acerbas mariscas. glandemꝗꝫ crudam
cum bestijs vnam escam habuerunt. Nunc nouę
emersere artes. q̄ ingenia elimatiora. et disertiora
mortalium reddidere. non vi naturę congenitas.
quoniam illa ad vnum. non ad plura propendit.
ipse quoꝗꝫ ad omnia humanum declinant intelle-
ctum. Ego me hic quasi conciuem. bonis obtuli
ciuibus. qui pręcipue nostras obseruant leges. ꝛ
veros se gnatos sapientię opidoꝗꝫ repręsentant.
ꝛ obinde eoꝝ dyalogice diuinę p̄ns adsum dispu
tationi. ḡtulādo mortalibꝰ meis. vr̄o dij munere
īmortalitatē exercitatioībꝰ assequuti ingenijs. iā
ꝗꝫ partā ḡtulāt merito de ꝯparibꝰ futuri olympi

inhebitoriis perpetuis habeat summus Jupi-
ter laudem adauctam, ob vberiores glorię suę cul
tores. Quid opus Mercuri hominibus decreto
immortalitatem iam adeptis quam pleno iure sta
tibus eorum consecuti sunt, citra me iudicem, ⁊ te
attestatorem a dijs cęlestibus designatos, qui iā-
pridem mortales visi sunt, magna eorum impēsa
studij, et opera redditi immortales. Sꝫ vnde dijs
visum ambitionis inter homines nūc in hoc foro
interloquutorio scelꝰ oriri, non cerno inter scelera
hoc ingenij exercitantis munus supputari. quo-
niam non copiarum est, sed virtutis negocium.
quum profecto non ambiunt immortale nomen.
ob priuatiorem cupiditatē glorię preter quod ad
conditiones vitę eorum attinet, quę vtiqꝫ norme
moderantes vitam seculi facile periclitantis. non
sunt hominum priuatorum, sed totiꝰ generis am
bitum humani comprehendunt. si secus summo
Joui videtur, vnde talia, ne tamen mora detineā
certantium mentes, tibi ferendę sententię in manꝰ
sceptra repono. iamqꝫ Coronam et pomum hoc
magis merenti designa, et offer diuę iustitię, vi et
potentia.

Mercurius

NOn mihi dea magna inter numina iu-
dicis onus a dijs cęli impositum est,
nisi te pręside, quando talis honoris
potestas mihi soli concessa non sit.

tibi vero legittimo iure, hanc gloriam ferēde sen-
tentię. Dij tribuere, meqꝫ assessorem officio mini-
strande iustitię adiunxere, sed si me tali vis p̄ferre
dignitate. vices cōmissas a te ex pręcepto geram
tuo.

Minerua

Facunde deorū tibi licitum magis munus iu-
dicis tribuo, fac ocius queso, et nec tāta mora spe-
ctantes afficias, homines genus deorum sunt, ad
similitudinem opificis voluntate maximi ꝓducti
non ignoras, promas igitur iusti voces iudicis.
Perge

Sententiā Mercurius promit.

CEli olympi senatus diuinissimus ordi-
nes, et potestates sanctissimę reipubli-
cę, has vestras immortalitatis vires
cōditionum vitę huius temporanei se-
culi, quę inter vos hoc certamen oriri occasionem
dedere ad amussim metiti, ex ħ cōtentioso genere
interloquentis fori, qui potissime maiorē immor-
talitatis sortem obtinere iure deberet. Omnes si
quidem immortalitatem estis cōsecuti, ħ q̄ p̄mas
apud immortales tenebit ita dijs visum cęlestibꝰ
⁊ qui etiam secundū leges naturę et sacras primā
victorię palmam possideat, possidet cernite mor-
tales omnium vno deoꝝ suffragio cōiugij status
qui ęternam ex se legittimo iure naturę edit succes

sione feturaꝝ immortalitatem. et cuncti alij ꝙ im
mortales sunt ab eo orti et ꝓducti. nūq̄ꝫ ꝑfecto sa
cer suo fungeret̄ officio. ꝙ magna iura imortalita-
tis in hac familiari attulit serie colloquij. sua con-
tione (vt ample recēsuit) facile animas ad acherō-
tis colapsuras regiōes iniq̄s vicia emēdādo libe-
rat. ꝙ talē casum parāt ꝑniciosum anime sbinde ꝓ
hibēdo. et bonis imbuēdo vite morib⁹ hoies. Et
neq̄ꝫ celebs ī libero arbitrio bona ageret facinora
ob quaꝝ obseruationē iure obtinuit inter fr̄es im
mortalitati partē nisi ex sacro esset nat⁹ cōnubio ⁊
ꝑinde religiosus. primū reuera eo respectu dij vo
luere ꝯiugalē ꝙ et nobilissima origine cret⁹ in cam
pis amenis. ⁊ aprici ꝑadysi ⁊ a summo ⁊ ꝑeterno
opifice primū cept⁹. qn̄ duob⁹ corꝑib⁹ vnū animū
coiūxit. Tibi itaq̄ꝫ dij immortales exactissima hac
ingenij palestra tua ꝑspecta apologia. p̄ma victo-
rie ꝯcedūt p̄mia: sapiēs iā tibi pallas coronā frōti
nūc facte diuine aureā imponit. parē te dijs reddē
do immortalib⁹. signoq̄ꝫ victorie triūphāti malū
aureū ad man⁹ porrigit vt sic feras ⁊ ad volūtatē
tractes. ⁊ omni lege possideas. velūti reliq̄s stat⁹
ex te ꝓgenitos in tuo ꝯp̄hēdis qn̄ ex tuo. et tu ex
nullo oēs geniti. seposita tn̄ ambiciosa mēte tua.
te victorē mādato iudicis minerue omniū etiā de-
creto deoꝝ. ⁊ me attestāte p̄dico. ⁊ ꝓnūcio. citra
alioꝝ inuidiā qn̄ q̊dem. ⁊ alios immortalitate dij
pares decreuere. Soluite iā litē. Ualete et plau-
dite.

TELOS

Reuerēdissimo domino Mathie

Dreuitio Premislien. pōtifici Regni polonie vice
cancellario Adam de Bochyn. artiū et medicine
doctor Regis polonie dn̄i Sigismūdi medic⁹. S.

MEcum ipse pensitando p̄mebā h̄ cōpen-
diolum ꝑ me iāpridē vigilanti editū in-
genio Ueluti primipara infanti recēter
geniti occulit vagitū verecunda. nec ꝙ
ad prius rudi seposita sorde. tractandū ꝓdit. Ita
q̊z nemini hāc meā ingenij feturā in lucē ꝓdidisse
audebā. nisi primū indigesta scabricie detersa. et
leuigata tua (vt visum ē. lr̄atissime p̄sul) graui et
pōderosa emēdatione. Qūquidē te lr̄aꝝ cōmune
repositoriū cuncti habeāt. ⁊ tāq̄ꝫ asylū obseruent
litteratoriū. ⁊ ꝑinde singularis affect⁹ in me fauē-
tissimi intuitu. Eo animosi⁹ tibi h̄ onus castigādi
ꝑ me impositū est. et quū iā extrema manu docta a
mole cōfusa elimatū redidisti. reddit⁹ tūc animus
aridētior exponēdi lectitātiū vsui. ⁊ Serenissimo
dn̄o nr̄o comēdādi. tāq̄ꝫ mun⁹ a recēti enixū inge-
nio quū tā paꝝ. añ formidās in silētiori apud hua-
uerim sacrario exactissimoꝝ pauore cēsoꝝ cōmu-
nicationis erudite. Sꝫ nūc pōtifex doctissime pre-
buisti viā cōsumatissimo tuo iudicio vt magi ho-
stijs patulis hūc meoꝝ studioꝝ filiolū offerram.
Quē vt oēs legittimā ꝓlem meā noscāt. tua gr̄a
opitulāte pando. Cui me plurimū cōmendo. Uale
pōtifex dignissime. Ex Grodna. xxix. Octobris.
Anno. M. CCCCC. vij.

TELOS.

1973 r.

K. Mazurkiewicz

